

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 19896
Tarih : 04.07.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 04/07/2022 16:13
Sayı: E-120.10-1044155

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve kanunlara rağmen hapishanelerde işkence ve kötü muamele uygulamalarının tespit edildiği ve işkence iddiaları ile ilgili görevlilere cezasızlık politikası uygulandığına dair hukuksuzlukların önlenmesi, Patnos L Tipi Cezaevi'nde tutulan mahpusların maruz kaldıkları hak ihlallerinin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin gündeme alınması üzerine 18 Mart 2022’de Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Van Şubesi, İnsan Hakları Derneği Van Şubesi, İnsan Hakları Derneği Hakkâri Şubesi, Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi’nde; hapishane idaresi ve mahpuslarla, görüşmeler gerçekleştirmiş ve gerçekleştirilen bu görüşmeler neticesinde tespit edilen hususlar rapor edilmiştir.

İnsan hakları Avrupa Sözleşmesinin 3.maddesinde “Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı yahut onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamaz” denilerek işkence ve sair kötü muameleyi kısa ve öz biçimde yasaklamış, işkence ve sair kötü muamele yasağının kapsamını 1984 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ndeki tanımın ışığında İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi içtihatlarıyla belirlemiştir. İHAS’nin 3. maddesi yukarıda da belirttiğimiz üzere, işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve ceza kavramlarına yer vermiştir. İşkence yasağı, insanlık dışı ve küçük düşürücü muameleleri de kapsayan üst kavramdır. İHAM, İHAS 3.madde kapsamındaki işkence, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele şeklindeki hareketlerin aralarındaki düzey, yoğunluk, ağırlık ve etkilerine dair farkları gözeterek bu muameleleri birbirinden ayırmaktadır.

İşkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yapılması tümüyle yasaktır. Bu yasak yalnız mahpuslara doğrudan bedensel ya da ruhsal zarar verilmesini yasaklamakla kalmaz. Mahpusun içinde yaşayacağı koşulların tümünü içerir. Ziyaret gerçekleştirilen birçok hapishanede mahpuslar tarafından koğuşlarda yapılan aramaların baskın şeklinde gerçekleştirildiği, tüm eşyaların dağıtıldığı, aramaların neye istinaden gerçekleştirildiğinin bilinmediği ve kısa zaman sonra tekrar aynı aramalara maruz kaldıkları beyan edilmiştir. Patnos L Tipi Hapishanesinde ayakta sayım dayatmasına karşı çıkmaları gerekçesiyle Bilal Babahan, Ferit Kaşçı ve Vedat Kalın’a karşı yapılan eylemler aşağıda ayrıntılı açıklandığı üzere ulusal ve uluslararası mevzuata göre işkence suçuna vücut vermektedir. Yine mahpuslar, hastane sevkleriyle ilgili sorunlar yaşadıklarını, kemer ve saatlerini çıkarmaya zorlandıkları, kelepçeli muayene dayatıldığı, hastane gidiş gelişlerinde insan onuruna aykırı şekilde arandıkları ve günlerce karantina koğuşlarında kaldıkları için sevki mümkün olduğunca isteyemediklerini beyan etmişlerdir. Bunların tamamı işkence ve kötü muamele yasağını ihlal eden uygulamalardır.

18 Mart tarihinde; heyet Patnos L tipi hapishanesi ile görüşme sağlamıştır. İdare ile yapılan görüşmelerde yaşanan hak ihlallerine ilişkin ve hasta mahpuslarının hastane sevklerinin yapılmadığına ilişkin olarak bilgi istenmiştir. Patnos Hapishane idaresi “hak ihlallerinin olmadığını, hastane sevklerinin yapıldığını bazı durumlarda Ağrı ilinin hastane ekipmanlarının yetersiz kaldığından bahisle talepleri karşılayamadıklarını beyan etmişlerdir. Günlük ihtiyaçlar olan yemek, su, banyo için sıcak su ve hijyen malzemelerinin yetersiz verildiğine ilişkin ve malzemelerin kantinde fahiş fiyatlarla satıldığına ilişkin bilgi istenmiştir. İdare sorumluluklarını yerine getirdiklerini, yönetmeliklere ve mevzuata uygun davrandıklarını iddia etmiştir.

Patnos L Tipi Hapishane Ziyaretleri, Görüşmelerde Aktarılan Hak İhlalleri: Hükümlü Bilal Babahan, Ferit Kaşçı ile Vedat Kalın'ın hapishanede infaz koruma memurları tarafından darp ve işkence edildiklerine ilişkin basında yer alan haberler ve İnsan Hakları Derneği Van Şubesi, Ağrı Şubesi ve Van ÖHD'ye yapılan hak ihlali başvuruları üzerine Patnos L Tipi Hapishanesine, avukatların yaptığı ziyaretleri sonrasında işkenceye maruz kalmış mahpusların aktarımlarına aşağıda yer verilmiştir.

GEREKÇE

13.04.2022 Tarihinde Patnos L Tipi Hapishanesinde Kalmakta Olan Mahpus Bilal Babahan İle Yapılan Görüşmede; “Cezaevinin 2. Müdürü, başgardiyan ve beraberindeki birkaç gardiyan 7 Nisan tarihinde bulunduğumuz koğuşa girerek, havanın yağmurlu olmasına rağmen avluya çıkmamızı ve ayakta sayım vermemizi söylediler. 2. Müdür ve başgardiyanın aylar süren olumsuz yaklaşım ve provoke üslubunu bildiğimiz için, sorun yaşanmaması için avluya çıktık ve yaşlı hasta mahpuslar için sandalye çıkarttık avluya. Ancak 2. Müdür ile başgardiyan sandalyelerin avluya çıkartılmasının yasak olduğunu, hasta ya da yaşlı olmasının dikkate alınmadan herkesin ayağa kalkarak sayım yapacağı yönünde ısrarda bulundular. Bu durumu kabul etmeyeceğimizi ifade edince, bu kez 2. Müdür ile başgardiyan avluda herkesin üst aramasını yapılacağını söylediler. Bir anda sayıları 50-60 ‘ı bulan gardiyan grubu önce bulunduğumuz koğuşa sonrası hemen avluya geldiler. Kalabalık gardiyan grubunun avluya girmesi üzerine 2. Müdür ve başgardiyan direk beni hedef göstererek bana ters kelepçe takılması emrini diğer gardiyanlara verdi. Bunun üzerine bir grup gardiyan beni arkadaşlarımın arasından avludan yaka paça alarak odaya götürdüler ve yüz üstü yatırarak ellerime demir kelepçe, ayaklarıma plastik kelepçe taktılar. Yüz üstü yere yatırılıp kelepçe takılırken kollarıma, gardiyanlardan bazıları Bilal ‘in kolunu kırın diye bağırıyorlardı. Bu esnada kolum gardiyanlar tarafından 2 yerinden kırıldı ve hemen sonrası beni süngerli odaya alıp 1 saatten fazla tek başıma burada beklettiler. Beni yere yatırıp ters kelepçe takan gardiyanlar aynı zamanda nefes almamam için boğazımdan sıkıyordular. Şimdi avukat görüşüne çıkmadan önce koğuşa avukat görüşü için bilgilendirme için gelen gardiyan acele etmemizi, 1 dakika içinde hazırlanmamızı, 1 dakika içerisinde hazırlanmamamız durumunda beni ve diğer oda arkadaşlarımı avukat görüşüne çıkartmayacağımızı küfür ve hakaret ile söylediler. Özellikle cezaevi 2. Müdürü ve başgardiyan sürekli tehdit ve hakaretlerde bulunmakta, “bunlar daha iyi günleriniz, size göstereceğim kötü günler sizi bekliyor” gibi söylemlerde bulunmaktadır. Saldırılarından sonra darp ve zorlanmadan kaynaklı ağızımdan ve midemden kan gelmektedir. Cezaevi idaresi tarafından yapılan bu saldırı ve işkenceden sonra doğru düzgün tedavimiz bile yapılmazken ve işkence sonucunda yaralanan bizler olduğumuz halde cezaevi idaresi hakkımızda suç duyurusunda bulunmuştur. Ayrıca 5 günlük dönüşümlü açlık grevi eylemlerine arkadaşlarımızla birlikte başlamış bulunmaktayız” hususları tarafımıza aktarılmıştır.

13.04.2022 Tarihinde Patnos L Tipi Hapishanesinde Kalmakta Olan Mahpus Vedat Kalın İle Yapılan Görüşmede; “7 Nisan tarihinde cezaevinin 2. Müdürü ile başgardiyan bulunduğumuz odaya gelip, avluya çıkmamızı ve ayakta sayım vermemizi söylediler. Havanın yağmurlu olmasına rağmen hasta ve yaşlı arkadaşlarımız ile birlikte avluya çıktık ancak ayakta sayımı kabul etmediğimizi ifade etmemiz üzerine 2. Müdür ile başgardiyanın emri ile 50-60 kişilik gardiyan avluya girdiler ve özellikle arkadaşımız Bilal Babahan ‘a saldırmaya başladılar. Bilal Babahan ‘ı avludan yaka paça alarak odaya götürmeye çalışınca ben ve Ferit Kaşçı Bilal ‘in kolundan tutup ona saldırılarının önüne geçmeye çalıştık. Bunun üzerine gardiyanlar bizi yere atıp tekmelediler ve üzerimize çıktılar. Ben yerde boğazım gardiyanlar tarafından sıkılırken nefes alamıyorum bırakın beni dedikçe boğazımı sıkıtlar. Boğazımda morartı, sırt ve

omzumda cop izleri ve morartılar bulunmaktadır. 6 yıldır mahpusum ve infazımı tamamlamasına 4 ay gibi süre var. Yaşanan bu son işkence olayından sonra hakkımda mukavemetten soruşturma başlatılmıştır. Arkadaşlarımızla birlikte 5 ‘er günlük açlık grevine başlamış bulunmaktayız. Açlık grevine başlamamızın nedeni hem uzun süreden beri devam eden ve çözülmeyen sorunlar için hem de 7 Nisan tarihinde bize karşı planlı yapılan saldırı ve işkenceye karşıdır” hususları tarafımıza aktarılmıştır.

13.04.2022 Tarihinde Patnos L Tipi Hapishanesinde Kalmakta Olan Mahpus Ferit Kaşçı İle Yapılan Görüşmede; “7 Nisan tarihinde cezaevi 2. Müdürü ile başgardiyan bulunduğumuz odaya gelip, avluya çıkmamızı ve ayakta sayım vermemizi söylediler. Normal zamanda içerde sayım yapılıyorken, saldırı günü hava yağmurlu olduğu halde ve ayrıca aramızda hasta ve yaşlı mahpuslar olduğu halde avluya çıkmamız noktasında ısrarcı oldular. Bütün arkadaşlarımızla birlikte avluya çıktık. 2. müdür ve başgardiyan ayakta sayım vermemiz için dayatmada bulundular ancak bizler ayakta sayımı kabul etmediğimizi ifade etmemiz üzerine 2. Müdür ile başgardiyanın emri ile 50-60 kişilik gardiyan avluya girdiler ve özellikle arkadaşımız Bilal Babahan ‘a saldırmaya başladılar. Bilal Babahan ‘ı avludan yaka paça alarak odaya götürmeye çalışınca ben ve Vedat Kalın Bilal ‘in kolundan tutup ona saldırmalarının önüne geçmeye çalıştık. Bunun üzerine gardiyanlar bizi yere atıp tekmelediler ve üzerimize çıktılar. Kollarıma kelepçe takıldıktan sonra kafamı sert bir biçimde defalarca yere vuruldu. Nefes alamadığımı söyledikçe omuzlarımı tekmelediler. Şu anda sağ omzumda morarmalar var. Az önce avukat ile görüş için gardiyanlar bilgilendirme için koğuşa gelince yine hakaret ve küfür ettiler. Bizler daha önceden devam eden ve son olarak 7 Nisan da darp ve işkenceye dönüşen bu saldırılara karşı 5 ‘er günlük dönüşümlü açlık grevine başlamış bulunmaktayız.” hususları tarafımıza aktarılmıştır.

Mahpuslar İle Yapılan Görüşmelerde Gözlemlerimiz; Mahpusların beyanlarıyla uyumlu olarak Bilal Babahan’ın kolunun alçıya alındığı ve kolunun iki yerinde kırık olduğu, Ferit Kaşçı’nın kol ve sırtında morlukların olduğu, Vedat Kalın’ın sırtında büyük morlukların yine boğazında morartıların olduğu gözlemlenmiştir.

13.04.2022 Tarihinde Patnos L Tipi Hapishanesinde Kalmakta Olan Mahpus S.D İle Yapılan Görüşmede; “Hapishane idaresinin İdare ve Gözlem Kurulunun İnfaz Kanununda belirtilen usule uygun olarak toplanmadan mahpusların koşullu salıverilme ve tahliye taleplerinin reddedildiğini, talepleri reddedilen mahpusların üzerine İnfaz Hakimliğine yapılan itirazların incelemesi sonucunda İnfaz Hakimliğince usule ve yasaya uygun olarak toplanmış İdare ve Gözlem Kurulu kararı bulunmadığından bahisle itirazların reddine karar verildiğini ve hapishane idaresinin usul ve yasaya uygun olarak İdare ve Gözlem Kurulu oluşturması gerektiği şeklinde karar verildiğini, buna rağmen hapishane idaresinin keyfi olarak İdare ve Gözlem kurulunu toplamadığı, Hapishane müdürünün mahpuslara “siz örgütçülere kurulu toplatmam” dediğini” hususları tarafımıza aktarılmıştır.

18 Mart Ve 13.04.2022 Tarihli Görüşmelerde Diğer Hak İhlallerine İlişkin Tarafımıza Aktarılan Hususlar;

Mahpus A. Ç. Ö. ile gerçekleştirilen görüşmede;

- Pandemi bahane edilerek ağırlaştırılan infaz düzenlemeleri nedeniyle birçok mahpusun gözetim kurulu kararları gerekçe gösterilerek koşullu salıverilmeden faydalandırılmadığı, soyut ve genel gerekçeler içeren kurul görüşü doğrultusunda tahliyelerinin 3, 4 veya 6 ay ertelendiği, bu nedenle mahpusların kurul görüşmelerine çıkmadığı,
- Mahpusların oda değişim taleplerine olumlu veya olumsuz herhangi bir dönüş yapılmadığı, mahpusların idareye yazdıkları dilekçelerin kaybedildiği, işleme alınmadığı, resmi bilgilendirmelerin cezaevi yönetimi tarafından yapılmadığı, yapılan bilgilendirmelerin ise sözlü yapıldığı,
- Ocak ayından bu yana cezaevi 2. Müdürü ile başgardiyanın mahpuslara sürekli hakaret ve tehditlerde bulunduğu ve provoke bir dil kullandıkları,
- Aylık oda aramalarında gardiyanların hakaret ve tehditlerde bulunduğunu, hapishane yönetiminin mahpusların sorun ve taleplerine ilişkin diyalog arayışlarına cevapsız kaldığı,
- Daha önce aileler tarafından gönderilen iç giyim hapishane tarafından kabul edilirken, son zamanlarda kargo ile dahi dışarıdan iç çamaşır kabul edilmemekte, mahpusların kantinden almaları şartı konmakta ancak kantinde satılan iç çamaşırların giyilemeyecek kadar kötü olduğu ve çok pahalı satıldığı bu durumun mahpusları çok zorladığı,
- Hasta mahpusların başka illerdeki hastanelerde tedavisinin yapılması için sevk talebi hapishane idaresi tarafından yazılı alındığı halde reddedildiği,
- Pandemi gerekçesi ile sosyal ve kültürel etkinliklerin yapılmadığı, TV kanallarının sayısının çok az olduğu ve kanalların idare tarafından belirlendiği ve gazete, dergilerin mahpuslara verilmediği,
- Daha önce mahpuslara verilen sazların, hiçbir gerekçe belirtilmeden toplatıldığını, diğer müzik aletlerine de el konulduğu,
- 9 kişilik bir odanın mevcut olduğu, bu odada daha önce 6 mahpusun kaldığı, 3 mahpusun tahliyesinden donra kalan 3 mahpusun tecrit altında tutulduğu ve diğer odalardaki mahpuslarla diyalog geliştirmelerin kasıtlı engellendiği,
- Koğuşlarda mahpuslar tarafından satın alınmış temel temizlik malzemeleri olan çekpas, leğen ve su kovalarının kış ayından beri toplatıldığı defalarca istemelerine rağmen firar için kullanılabılır gerekçesiyle henüz geri verilmediği,
- Mahpusların revire çıkartılmadığı, hastaneye götürülen mahpusların geri dönüşlerde kalabalık karantina odalarına alındığı, bu kalabalık odaların son derece sağlıksız olduğu için mahpusların hastaneye gitmek istemedikleri,

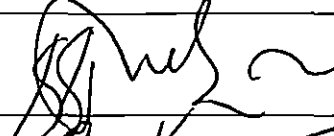
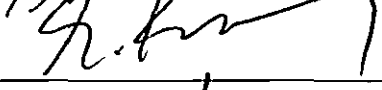
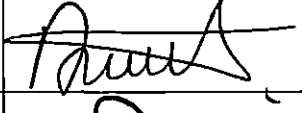
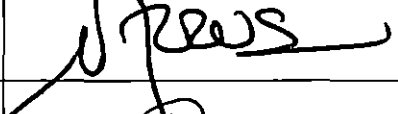
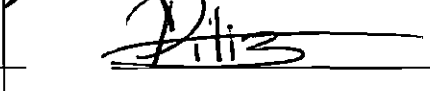
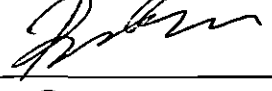
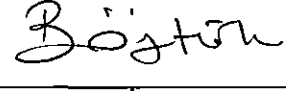
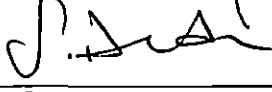
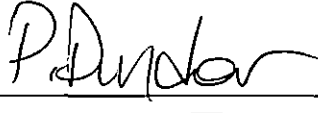
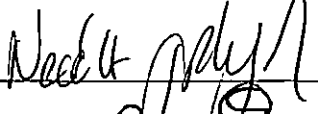
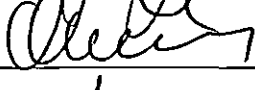
- Suyun pis kokulu ve kirli olduğu, mahpuslarda sağlık sorunlarına neden olduğu, bu nedenle mahpusların içme suyunu kantinden satın aldıkları, bu durumun maddi olarak mahpusları zorladığı, yine yıkanmak için sıcak suyun 20 kişilik koğuşlarda 2 günde 1 saatliğine verildiğı ve bunun mahpusların ihtiyacını hiçbir şekilde karşılamadığı,
- Rıdvan Yusufoglu isimli mahpusun ülseratif kolit hastası olduğu, Patnos ve çevre illerde bulunan hastanelerde hastalığın tedavisinde için uzman bölümün bulunmadığı, bu sebeple başka bir ile naklini talep ettiğı, ancak taleplerine herhangi bir cevap verilmediğı,
- Ertuğrul Yumuşak isimli mahpus yıllar önce başından aldığı darbeden dolayı psikolojik rahatsızlıklar yaşamakta ancak gerekli tedavisi yapılmadığı,
- Reşat Hamitoğlu isimli mahpusun 5 yılı aşkın süredir ağzında diş yok ve tedavisi diş malzemesinin olmaması gerekçesiyle yapılamamakta ve buna bağlı birçok sindirim rahatsızlığı yaşamakta olduğu, yine koah, kalp ve prostat hastalığı mevcut olduğu,
- Methi Aykaç isimli mahpusun beyinde tümör ve kafasının sağ tarafı felçli olduğu için gündelik yaşamını sürdürmede çok zorlandığı,
- Resul Akkol isimli mahpus kalp, mide, hemoroit ve romatizma gibi hastalıklarının olduğu, hastane dönüşleri karantinaya alındığı için hastaneye bile gidemediğı,
- İbrahim Cengiz isimli mahpusun kalp, şeker, hipertansiyon, reflü, faranjit vb. kronik hastalıkların olduğu,
- Mehmet Mutlu isimli mahpusun şizofren ve kalp hastası olduğu, tek başına yaşamını idame edemediğı,
- Mehmet Ali Uğur isimli mahpusun çölyak hastası olduğu, ancak Patnos 'ta çölyak hastaları için diyet ekmeğın olmadığı gerekçesiyle kendisine ekmek verilmediğı ve 50 kiloya kadar zayıfladığı,
- Adem Baykuş isimli mahpusun çölyak hastası olduğu yine kendisine diyet yiyeceklerin temin edilmediğı,
- Fikret Güzelaydın ve Mehmet Hanefi Kaya'nın diş sorunu yaşadıkları ancak tedavi taleplerinin hiçbir şekilde karşılanmadığı, revirde Diş hekimi olmaması nedeni ile hapisanede diş tedavisinin sağlanmadığı, hastanelere sevklerinin ise yapılmadığı,
- Hüseyin Aşkan isimli mahpusun prostat hastası olduğu ve dişlerin birçoğunun çürüdüğü,

Hususları tarafımıza aktarılmıştır.

Son olarak; Patnos L Tipi Cezaevi'nde tutulan Zülküf Kaya, revire götürüldüğü sırada 20 gardiyan tarafından 2 saat boyunca işkenceye uğradığını iddia etti. Ailesi ile yaptığı haftalık telefon görüşmesinde yaşadıklarını anlatan Kaya, "Herkes bilsin ki; Patnos Cezaevi'nde işkence ve zulüm var. 21 Haziran'da revire götürüldüğüm sırada 20 gardiyanın işkencesine

uğradım. Bana yaptıkları işkence revir doktorunun gözü önüne yaşandı. Cezaevine avukatların gelmesini ve yaşananları görmelerini istiyoruz” dedi.

Ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve kanunlara rağmen hapishanelerde işkence ve kötü muamele uygulamalarının tespit edildiği ve işkence iddiaları ile ilgili görevlilere cezasızlık politikası uygulandığına dair hukuksuzlukların önlenmesi, Patnos L Tipi Cezaevi’nde tutulan mahpusların maruz kaldıkları hak ihlallerinin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKI	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	